СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 286. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 9. грудня 1930. VOL. XXXVIII. No. 286. Jersey City, N. J., Tuesday, December 9, 1930. THREE CENTS.

КОРИСТИ З ПРОТИПОЛЬСЬКИХ ДЕМОНСТРАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ. — В недільнім числі „Ди Филаделфія Рекорд" з дня 7. грудня поміщено передовицю під заголовком „Поленд енд ди Юкраїн". В ній згадується з похвалою і признанням про українську протипольську демонстрацію, яка відбулася у Филаделфії в неділю, 30. листопада, й у якій взяло участь до 20,000 протестуючих. Часопис каже, що того рода демонстрації й терпіння Українців мусять знайти співчуття. Часопис певний, що американський уряд зробить у тій справі те, що йому можливе зробити, себто домагатиметься слідства, або заложить формальний протест.

ЗНИЩИЛИ УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ.

МІНЕАПОЛІС. — Всі місцеві американські часописи подають звідомлення про вандальський напад на українську греко-католицьку церкву св. Константина. Вломники понищили нічю урядження церкви і клюбу. Шкода виносить $1,700.

ЗАКИНУВ ЕПИСКОПОВИ БРЕХНЮ.

НЮ ЙОРК. — Минулої неділі епископальний епископ Менінґ проповідав у своїй катедрі на тему „товариського подружя". Ця його проповідь була заповіджена попередно і мала бути відповідю на пропаґоване бувшим суддею Бен Б. Линдзеєм „Товариське подруже", про яке цей суддя викладав перед збором протестантських духовників і яке він пропаґує від ряду літ.

Суддя Линдзей переслав епископови свою книжку про ту справу та заявив, що він буде присутним у церкві підчас цеї проповіди.

Ціла катедра була обсаджена полісменами і детективами. Суддя Линдзей дістався одначе до катедри так, що його ніхто не завважив. Не замітило його навіть богато репортерів. Сів собі біля проповідальниці й пильно слухав проповіди епископа. В деяких місцях проповіди можна було пізнати зденервовання Лидзея, але коли епископ почав при самім кінці критикувати його книжку в дуже гострій формі, уважаючи її публікацією прямо за злочинну, тоді зірвався Линдзей зі свого місця і крикнув: „Мене представлено в фалшивім світлі. Як це є дім справедливости, дайте мені 5 мінут на відповідь. Епископе Менінґ, ви сказали про мене брехню".

Потім счинилась у церкві метушня. Жінки почали кричати, щоби негайно викинути Линдзея з церкви. Але були такі, що брали його в оборону. Та більшість була проти Линдзея. Підчас метушні детективи арештували Линдзея та відвезли його на поліційну стацію. На поліційній стації закинено Линдзееви те, що він перервав благословення Менінґа, а суддя оправдувався тим, що він думав, що проповідь скінчена й не знав, що епископ благословить нарід. Линдзея випущено на волю і він поїхав зараз до Олбані, де виголосив виклад на тему товариського подружя.

Линдзей матиме послухання перед суддею. Рівнож і епископа потягнуть до відповідальности.

ТРЕБА ПІДВИЩАТИ ПОДАТКИ.

ВАШИНҐТОН. — У конґресі ломлять собі голови над допомогою безробітним і потерпівшим від посухи. Всі є за те, щоби дати як найбільшу допомоґу. Але всі є рівнож проти підвищування податків. Тепер лишається питання, звідки взяти на це все гроші, коли державна каса вже тепер бореться з дефіцитом.

ЗЛОВИЛИ 4 МАНЯКІВ.

НЮ ЙОРК. — З 7 божевільних, що втікли з дому божевільних, вдалося одному детективови відшукати чотирох, яких укривала одна жінка в Брукліні в пивниці. Всі божевільні були узброєні. Детектив виратувався від смерти тільки завдяки своїй надзвичайній притомности.

ЗА ВИЗНАННЯ СОВІТІВ.

НЮ ЙОРК. — „Конференс фор Проґресів Лейбор Екшен" запротестувала проти „атаків капіталістичного й імперіялістичного світа проти російського експерименту". Конференція назвала зрадниками тих, котрі виступають проти Росії, й накинулася на конґресмена Фіша мол. за його доходження против комуністів і на Метю Вола за його пропаґанду в справі заборони довозу совітських товарів до Злучених Держав.

ПОЯВИЛИСЯ ДРУКОМ ЗАПИСКИ АНДРЕ.

НЮ ЙОРК. — Анґлійською мовою появилася книжка „Андре'с Сторі", в якій видруковано записки шведського полярного дослідника Сальомона Андре, котрий вибравсь у підбігунові сторони перед 30 роками і там загинув. Як відомо, недавно тому знайдено його замерзле тіло й записки. З записок виходить, що Андре держав себе по геройськи до останньої хвилі життя.

ПРИВІТИ ЧЕРЕЗ КОРДОН.

Берлінські часописи пишуть, що на совітсько - естонській границі в одному місці стоїть по совітському боці великий напис такого змісту: „Привіт усім працюючим Заходу". Напроти нього по естонському боці поставив хтось подібний напис такого змісту: „Привіт усім голодуючим Сходу".

НІМЕЦЬКІ РОБІТНИКИ В СРСР.

Провідник німецьких комуністів Макс Гельц, який недавно приїхав до Москви, оголошує в радянській пресі, що німецькі робітники в СРСР скаржилися перед ним на важкі умовини життя і праці в фабриках. „Наші жолудки не в силі стравити цього свинства, яке подають у комуністичних харчівнях. Вдома ми не можемо харчуватись, бо жінкам не вільно провадити домашнього господарства, тому, що всі доми зсоціялізовані, а харчевих продуктів дістати не можна. Російські робітники, хоч і нібито інтернаціоналісти, то ненавидять робітників чужинців і хотілиб нас позбутись. Робітники заробляють дуже мало". Деякі німецькі робітники просили Макса Гельца забрати їх до буржуазної Німеччини.

„НЕ ВОЛОЧИТИСЯ".

Ревізор „Маслосоюзу", д-р Лопатнюк, та інструктор філії тогож „Маслосоюзу" в Луцьку, інж. Залуцький, переводили ревізію районової молочарні в м. Рожищу, луцького повіту, від 9. до 15. жовтня. 16. жовтня мали відїхати. Та їх попросили на поліцію, перевели в них особисту ревізію й дали такі поради: д-рови Лопатнюкові „не показуватися на Волині", а інж. Залуцькому „не волочитися". Останньому особисту леґітимацію віддали аж на двірці, перед відходом потягу.

НАПАД НА ПОЧТОВИЙ ВІЗ.

ПАТ повідомляє, що в ночі з 28. на 29. жовтня на почтовий віз, який їхав з Томашова Люблинського до Белзця, напало 5 людей, вбили візника Станислава Гупку, тяжко зранили Бер. Ігнатюка та забрали 13,720 зол. готівкою і вартостеві листи. Йде погоня.

ЖЕРТВА НАДМІРНОЇ ОЩАДНОСТИ.

Іван Торба, мешкаючий при вул. Чеховського у Львові, хотів побудувати у своїй реальности каналове получення, але, жалуючи грошей, не винаймив робітників, ані не запросив фахівців, тільки копав цей канал сам. Цю роботу виконував він так нефахово, що стіни каналу завалились і так присипали Івана Торбу, що він згинув на місці.

ВОВКИ В РОСІЇ.

Стада вовків появилися в околицях Новгорода. Вовки нападають на села і в ночі закрадаються до стаєн та пожирають худобу. В однім селі селяни стріляли крізь вікна і вбили двох вовків. Населення звернулось до влади з просьбою, щоби вислати військо для боротьби з вовками. Одного вечора вовки напали на 14-літню дівчину, яка йшла лісом, і поранили її, але на щастя надійшов лісничий і стрілами прогнав вовків та уратував життя дитини.

PILSUDSKI'S TACTICS.

Why Dictatorship is Not Open. FOREIGN CAPITAL. Creating Appearance of Stability.

(From our Special Correspondent).

Warsaw, Thursday.

Whoever studies the extraordinary manner in which the Polish election campaign is being run naturally asks "Why does not Pilsudski proclaim a naked dictatorship?" It would be less expensive and less hypocritical. It would be much simpler and probably less inhuman. (Even in Italy there has been nothing comparable with what has just happenned in the Ukraine).

There are several reasons why the Polish Dictatorship continues to wear a few democratic shreds and tatters that are no substitute for real clothing and no concealment of indecency. Dead generations of Poles fought heroically to have a Constitution, and even Pilsudski, who is vitriolic in his abuse of the present Polish Constitution, does not repudiate Constitutions in the abstract, and will very likely produce a reformed Constitution before long.

Besides, a naked dictatorship would probably help to unite the Opposition, which is now so impotent precisely because it is disunited. But there is another reason. The Dictatorship wishes to convince the world, and especially England and America, that is is no dictatorship, and that its rags are really a dress suit; that Poland is governed constitutionally and democratically, and that the Polish Government is highly popular and very stable because is has the majority of the Polish people behind it. This is one reason — perhaps the chief reason — why the Polish Government is making such a prodigious effort to win the elections.

The Polish Minister of Agriculture, Janta Polczynski, said in a speech at Thorn on the 8th of this month that foreing capital "will come to Poland after November 16, and only then. Foreign capitalists tell us, 'We are waiting until Poland has a strong and stable Government.'"

It is therefore of real importance that there should be no mistake in England and America about the true character of the Polish elections.

(The Manchester Guardian,

November 15, 1930.

РОЗШАРПАНИЙ ҐРАНАТОЮ.

В селі Рибниках (пов. Бережани) 22-літний Атанас Гринишин розбирав ґранату з часів світової війни. Ґраната вибухла та розшарпала Гринишина на шматки. Гринишин розбирав ґранати вже який рік та продавав і оце скінчив так траґічно.

ЗА ЗЕМЛЮ.

В Озерянах (пов. Бучач) 20-літній Василь Гриньків пробив груди свому 66-літньому батькови Богданови. Батько згинув на місці. Причина: маєтковий спір. Убивника арештували та передали судови.

ЗАВАЛИЛАСЯ КАМЯНИЦЯ.

В Мадриді (Еспанія) завалилася 8-поверхова камяниця, яку кілька днів перед катастрофою скінчили будувати. Зпід румовищ видобули 5 убитих і 9 тяжко ранених. Кілька робітників є ще під румовищами.

САБОТАЖ НА УКРАЇНІ.

На одній залізничій стації на Україні була залізнича катастрофа, в якій згинуло 14 осіб. Два поїзди зударились у повній скорости. Обидві льокомотиви цілком знищені. Число ранених велике. Д. П. У. арештувало 23 особи, бо катастрофу спричинили саботажисти.

ВБИВСТВО В ЦЕРКВІ.

В місточку Лебаві на Поморю молода жінка Ковальська прийшла до церкви і після сповіди молилась перед престолом. Зненацька напав на неї невідомий чоловік, вдарив її ножем по голові і вбив на місці. В церкві був тільки священик і вбивникови вдалося втекти з церкви, а поліція не найшла його і досі. Церкву запечатано.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПАМЯТНИК „ГРУБІЙ БЕРТІ".

Недалеко французького місточка Леон, на тому місці, з якого обстрілювала німецька далеконосна гармата „Груба Берта" 23. березня 1918 р. Париж, поставили Французи памятник. Французька преса заявляє, що точне місце, де стояла гармата, годі знати, тому, що німецьке правительство не хотіло дотепер означити того місця, помимо перебраного зобовязання у версайськім договорі.

ЗАМКНУЛИ ДРУКАРНЮ.

В Познані замкнено друкарню, де печатався німецький часопис „Позенер Таґблятт", а редактора цієї ґазети, Оттона Сроку, усунено за кордони Польщі, як політично небезпечного.

КОНФЛІКТ ЛИТВИ З ВАТИКАНОМ.

Литовські епископи оголосили в своїм офіційнім органі пастирський лист, звернений проти литовського уряду. Лист докоряє урядови, що зломав конкордат з Ватиканом тим, що розвязав католицькі організації молоді, які стояли під впливом церкви. Тому, що цей лист відчитували священики по церквах і додавали до нього коментарі, литовський уряд почне імовірно принципіяльну боротьбу з духовенством. Уряд є тої думки, що згаданий лист був подиктований папським нунцієм у Ковні, Бартольоні. Клерикальна партія, що боронить порозуміння Литви з Польщею, починає нападати на уряд. Литовський уряд готов домагатися димісії Бартольонія.

ДОТЕПНИЙ ПОМИСЛ НЕРІШЕНОЇ ГОЛЯНДКИ.

В голяндському місточку Утрехті любилося двох молодців в одній Голяндці. Тому, що вона не була рішена котрого з них вибрати, заявила, що її мужем буде той, хто виконає ось-такий вчинок: Зі звязаними руками й ногами, під дуже докладною контролею, пробє головою 45-центиметрів грубий сир і зробить в тому сирі такий отвір, крізь котрий перелізе на другу сторону. Очевидно обидва залюблені Голяндці згодилися виконати оцей помисл химерної Голяндки, але тільки одному з них він удався. Щасливець називається Герман Остервайль. Кільканацять годин мозолився над сиром, заки його пробив головою.

АНГЛІЯ ГОВОРИТЬ ПРО ДИКТАТУРУ

РОБІТНИЧА ПАРТІЯ ПІДНОСИТЬ ПЛЯН „НАДКАБІНЕТУ" З 5 ОСІБ.

ЛОНДОН. — Освалд Мослі та шіснацять інших анґлійських послів виступили з публичним домаганням до уряду створити надзвичайний уряд до полагодження біжучих питань анґлійської політики рішучою акцією.

Цей уряд має називатися надкабінетом і має складатися усього з 5 осіб. Мав би він мати просто диктаторську владу, себто мав би право вводити нові закони, які він уважав би за відповідні. Тільки в цей спосіб, думають внескодавці, може Анґлія вирватися з трудного положення, в якому вона тепер знайшлася.

Всі підписані молоді люди, так, що на анґлійські ґазети робить це враження повстання молодого покоління проти старого.

СВРАХОВИЩЕ СМЕРТИ ВІД МРАКИ КІНЧИТЬСЯ НІЧИМ.

БРУКСЕЛЯ (Бельґія). — По довгих досвідах зі сторони уряду й лікарів уряд прийшов нині до переконання, що алярмуючі вісти про затроєння людей і худоби при помочи мраки не мають ніякої основи.

Лікарі ствердили, що люди зовсім не вмирали в більшому числі, як вони вмирали звичайно в мрачні часи, та що всі, котрі повмирали, вже були передтим недужі на астму, яка змоглася через мраку.

Селяни все таки жиють у страху, хоч уряд розслідже кожду чутку про затроєну мраку та за кождим разом переконується, що це були тільки великі очи страху.

5 ЗАСУДІВ НА СМЕРТЬ У МОСКОВСЬКОМУ ПРОЦЕСІ.

МОСКВА. — Президент суду Вишинський виголосив вирок на московських інжинірів, котрих суджено в сензаційному процесі. Цим вироком засуджено на смерть 5 інжинірів як провідників заговору проти большевицького уряду, а саме: професора Рамзіна, Федотова, Каліннікова, Лярічева й Чарновського. Інші дістали вироки на довшу або коротшу тюрму.

Суддя в вироку говорить богато про заговірників серед еміґрації та капіталістів Франції й Анґлії.

ВРАЖІННЯ ПРОЦЕСУ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН. — Московський процес, а ще більше його конець, зробив в Анґлії враження большевицької фабрикації. Ґазети називають його огидною комедією, яка ще більше піднесе обридження до Оґпу та до мерзьких способів, яких уживають большевики, щоби вдержатися при владі.

Лондонський „Таймс" говорить, що большевицький уряд у Москві терпить на манію переслідування, яка є одною з признак душевної недуги, „параної". Ця манія каже їм бачити довкола себе, в краю й за границею заговори проти своєї роботи.

Всі ґазети одноголосно називають процес не процесом, а політичною демонстрацією проти заграничних урядів.

РЕВОЛЬВЕРОВА РОЗПРАВА МІЖ ГРУЗИНАМИ В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ. — Грузин Тармері Чануквадзе застрілив на Італійській Площі Людвіка Рамічвілі, представника Грузії.

Арештований убийник заявив поліції, що він убив Рамічвілі з пімсти за те, що цей довів його до втрати роботи. Поліція не вірить цьому зізнанню та припускає, що вбивство має певно якийсь політичний підклад у ворожнечі між Грузинами щодо питання приналежности до Москви. Не виключає теж поліція, що має до діла з божевільною людиною, яка свому божевільному бажанню мордувати людей підсуває якісь розумні мотиви.

НІМЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФІЛЬМИ.

БЕРЛІН.— Кореспонденти американських ґазет звертають увагу на несподівано загальні протести проти американської фільми „На західному фронті все спокійно". Ґазети протестують проти того, що Німців представлено в фільмі як таких, котрі бояться війни, як інші люди. Протестують мимо цього, що, як признають соціялістичні ґазети, фільма йде сліпо за книжкою німецького автора Ремарка, з котрої вона була зроблена. Протестують навіть такі орґанізації, які колись голосували проти війни, бо, мовляв, вони війну знають.

Ґазетярі вважають, що ці протести показують, що в Німеччині настав перелом: на місце мирового настрою, який запанував був по війні, нині приходить знову воєнний настрій. Приписують вони цю переміну аґітації фашистів Гітлера.

ФРАНЦІЯ ЩЕ БЕЗ МІНІСТРІВ.

ПАРИЖ. — Барту, французький парляментарист, який дістав від французького президента доручення створити міністеріяльний кабінет, повідомив по двох днях президента, що йому не вдалося скласти кабінету.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКІ ПІДСУСІДКИ В КЛОПОТІ

Події в Галичині зробили українському народови мимоволі одну службу: вони показали йому наочно, що варта орієнтація на Польщу.

Ся орієнтація найшла свого часу вислів у відомому варшавському договорі між Пілсудським і Петлюрою. Пілсудський і Поляки поламали його фактично, коли замісць помагати Українцям будувати свою державу, стали грабувати український народ і нищити українську державу. Петлюра довго носився з думкою напятнувати віроломність Поляків та сим раз на все покласти конець орієнтації Українців на Польщу. Одначе трагічна смерть не дала йому зробити сеї служби для українського народа. Його передчасна смерть відразу розділила його ґрупу. Чесні люди, яких при ґрупі держало довіря в основну ідейність бувшого голови директорії та вижидання осуду варшавського договору, тепер явно самі осудили орієнтацію, покинули ґрупу та перейшли в ворожі до неї табори. Коло орієнтації лишилися люди, готові стояти при Польщі без застережень, люди, яким не ходить про добро українського народа, але про власну службу та добро хлібодавців. Петлюрівська орієнтація на Польщу перемінилася в особі Андрія Лівицького на звичайне льокайство.

Через якийсь час сі льокаї робили міну уряду, роздавали між себе міністеріяльні теки, видавали за польські гроші „урядовий" орган, вдавали, що хтось їх хоче визнавати. Польська дефензива платила „пособія", і всякі людці, що не дуже то люблять приглядатися, які то гроші котяться їм у руки, коби тільки гроші, вдавали, що служба Лівицького се справдішня орієнтація. Прийшли однак вістки про карні експедиції в Галичині, які наглядно показували, що українському народови не сподіватися від Польщі помочи проти Москви, як не можна сподіватися йому помочи від Москви проти Польщі. Лівицький пробував ратувати свою службу запереченням вісток: мовляв, Поляки поводяться супроти Українців дуже гарно. Коли вістка найшла підтвердження серед байдужних до Українців англійських і американських ґазет, ґрупа станула перед крізою: побачили вони, що лишиться далі при польській службі значило потратити на віки довіря серед Українців. Стали навіть платні агенти Польщі покидати явно ґрупу Лівицького, як щурі з потапаючого корабля. Лівицький, що правда, ще далі вдає уряд, мініструє, видає прикази, засуджує всіх, що не з ним, як аґентів Москви, але на нього вже ніхто з Українців не звертає уваги: всі вже нині знають, що се не український міністер, але польський льокай; не голова директорії, чи що там, а тільки головний камердинер Польщі.

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИЛИ УКРАЇНСЬКОЇ ІМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ

(Реферат М. Данильченка, виголошений на Пятім Конгресі Обеднання).

Ми тепер переживаємо мабуть останній акт велитенської боротьби двох протилежних економічних світоглядів — капіталістичного та комуністичного.

Світова економічна кріза та безробіття більше зростають, а разом з цим зростає і активність Москви.

За дванадцять літ свого існування червона Москва пробувала підняти комуністичну революцію у всіх незадоволених закутках світа.

Протилежні інтереси окремих держав спріяли її зусиллям, та мимо цього вони були даремні, бо ми бачимо, що творчі сили все більше беруть перевагу над силами руйнуючими. Та на перешкоді тим творчим силам все ще стоять наслідки великої війни.

Версальський договір бе тепер своїми економічними наслідками однаково побіджених і побідників.

Цей твір гістеричної воєнної психольоґії побідної антанти, хоч уже значно змодифікований, все ще продовжує лити воду на млин московських володарів.

А Москва добре розуміє вагу економіки, й тому вона теж всі свої надії покладає на поглиблення світової економічної крізи.

Одним з засобів цього поглиблення є експорт за границю продуктів невільничої праці народів бувшої Росії. Большевики можуть продавати за кордоном свої товари по небувало дешевій ціні. Бо навіть, коли вони платять за продукти тої праці, то платять безвартісними карбованцями.

Через експорт своїх продуктів большевики досягають двох цілей. Перше, вони дістають гроші для закордонної пропаґанди, а друге, підривають економічний добробут народів так званого капіталістичного світу.

Воники добре знають, що незадоволене населення є найкращим ґрунтом для привабливого клича про рівний розподіл багатств.

Про результати російського розподілу вони не говорять, бо практичне переведення в життя теорії Карла Маркса зробило там усіх — за винятком нової комуністичної аристократії — голими, босими й голодними.

Російська практика показала, що нерівність розподілу багатств між людьми буде завше і ніяка пропаґанда не зможе знищити тієї нерівности з тої простої причини, що люди та їх здібности не були і ніколи не будуть однаковими.

Та різку нерівність можна й потрібно зменшувати. Світ до того вже йде, але не по рецепті Карла Маркса через боротьбу кляс, а через їх співпрацю.

Капіталізм і соціялізм.

Серед загалу — особливо соціялістично думаючого — поширена думка, що так званий капіталізм є ворогом суспільности.

Сучасний капіталістичний устрій є на ділі черговим поступом людства вперед.

В первісному стані люди жили полюванням. Поволі від полювання вони перейшли до мандрівного скотарства. Потім до земельного господарства. Ще пізніще прийшов земельний феодалізм. Поволі земельний феодалізм також пережив себе і в 19 столітті прийшла черга індустріяльного феодалізму.

Соціяльно - економічні еволюції для сучасників мало помітні, однак вже тепер ми виразно бачимо — особливо тут в Америці — як індустріяльний феодалізм перетворюється в своєрідний соціялізм.

Після війни, а особливо після економічної крізи 1920 року, великі підприємства обєднуються в ще більші і то не тільки в межах одної держави, а часто в міжнародному масштабі.

Централізація капіталу зростає надзвичайно. Але разом з централізацією зростає й демократизація підприємств.

Тепер вже мало є великих підприємств, якими володіє одна особа.

Форд є виімковим явищем, але й то вже тільки в його американських підприємствах. Тепер дійсними властниками великих підприємств є дрібні інвестори.

В Америці є багато компаній, що мають більше як пів міліона окремих удільців.

Без революцій, і навіть без зміни існуючих законів, загал стає властителем підприємств. Та ці розпорошені властителі ще не вивчились приймати участи в керовництві тими підприємствами. Однак це також прийде. Властителі та керовники модерних підприємств вживають заходів, щоби не тільки директори, службовці та робітники підприємства стали його удільцями, але також і споживачі його виробів.

Ця співучасть витворює інтерес до розвитку своєї компанії як з боку працюючих в підприємстві так і з боку споживаючої публики.

І можливо, що співучасть в підприємствах, уділах інвесторів, себто публики, приведе до замирення між соціялізмом і так званим капіталізмом.

Спекуляція й інвестмент.

Наш загал мало розуміється на справах фінансових. Ми рідко вміємо самі інвестувати наші гроші в підприємства. А заощаджені гроші можна вжити різно: 1) їх можна просто витратити; 2) ними можна спекулювати; 3) можна інвестувати в підприємство; 4) позичити на морґечі чи бонд, або зложити в банк на певний процент.

Найкращий результат з усіх чотирох вжитків може дати інвестмент.

Та загал часто думає, що інвестує, коли в дійсности спекулює.

Многі думають, що найкоротша дорога до фінансової незалежности йде через біржу.

Багато й Українців пытайки пробують своє щастя на біржі, та вони чогось соромляться про це навіть говорити. Однак розумному інвесторови нема чого соромитись біржі, бо її дійсною функцією не є спекуляція, а скупчення капіталу для створення підприємств, які не можуть бути фінансовані — через свої великі розміри — одним чи кількома капіталістами.

Через біржу та банки в дійсности публика фінансує підприємства. Та заробітками за гроші публики діляться банкирі та підприємці, беручи винагороду за посередництво перших та підприємчивість других.

Сила і вартість гроша.

Гроші мають заробітну силу і наємну вартість. Ця сила і ця вартість не є тєсаме.

Гроші можуть обертатися як інвестмент і як позичка.

Гроші, позичені на нот, гіпотеку чи бонд, або положені до банку приносять наємну вартість, а інвестовані в підприємство, вони мають заробітну (подуктивну) силу.

Процент на гроші — репрезентує наємну вартість. Дивіденда — репрезентує заробітну силу.

А щоби заробітна сила наших грошей використовувалась повністю для нас самих, вони мусять бути в **творчій** ролі, а не в **пасивній**, як у випадкови, коли ми комусь позичаємо наші гроші, або складаємо до банку.

Ризико.

Чи ми інвестуємо, чи позичаємо, маємо до діла з ризиком. Коли підприємство не певне, то його бонди, чи морґечі також не є певні.

Ризико є навіть тоді, коли ми купуємо урядові чи муніціпальні бонди, або позичаємо на перший морґеч.

Ми маємо дуже багато прикладів в Европі, де посідачі урядових і муніціпальних бондів потратили всі, або більшу частину, своїх грошей.

Не так давно з причин політичного неспокою в полудневій Америці урядові бонди таких республик як Перу, Чілі, Арґентина, Бразилія та Болівія падали в ціні від 10 до 20% денно. Деякі з них за три дні знизилися на половину своєї вартости.

Щож до першої гіпотеки, то з нею бували такі випадки: Буває, що певна околиця починає заселюватися скорше від других. Злінтересовані аґенти піднімають біля цього „бум".

Фарми розпарцельовуються на лоти. Участки під будівлю продаються по $1,000 і вище.

На морґечі цих лотів люде охотно позичають від 40 до 50% їх вартости.

Та „бум" скінчився. Покупців на лоти вже нема, бо місцевість не розбудовується так, як сподівалися. Муніціпальна такса тепер вже зависока, бо треба платити не від акрів, а від лотів. Через це земля в тій місцевости дуже падає в ціні. Часто за $500 першої гіпотеки не можна повернути й одної сотні. Перед кількома роками щось подібне було у Флориді.

Не морґечі та позичка дадуть змогу нашим грошам виявити їх повну заробітну силу, а участь в торзі, промислі та розрібці природних багатств.

Творча роля грошей.

Природні ресурси, такі, як земля для хліборобства, ліси, рибні багатства, водяна сила, поклади вугля, нафти, міди, заліза та іншого є дійсними джерелами багатства.

Але при? дні ресурси не є багатствами, поки вони не використовуються через їх розрібку.

Для тогож, щоби їх розробити, потрібна праця і гроші.

Коли ми маємо гроші, то ми можемо заставити їх творити нове багатство.

Колиж ми їх не маємо, то мусимо працювати для того, хто їх має **або уміє зорганізувати чужі гроші.**

Бажаючих працювати для инших є забагато, а через те ще ніхто не зробився дійсно багатим через працю на когось.

Однак майже кождий, хто доробився великої маєтности, починав працею на других.

Ракефелер — був клерком в ґросерні; Ґулд — доглядачем на залізниці; Маршал Філд — клерком у шторника; Едісон — газетником і телеґрафістом; Мек Кормик — з інтернешел Гарвестер — робітником на фармі і т. д.

Коли ці фінансові королі починали свою карієру, то вони мали тільки здібність виконувати свою щоденну працю, таксамо як і кождий з нас. З часом вони набрали досвіду і зрозуміли, що праця на инших не дасть їм багатства, а через те кооперували свої малі ощадности з такими іншими і в цей спосіб створили більший капітал, який був інвестований в підприємства, продукуючі нові багатства. А наслідки їхнього уміло використовування дрібних грошей, через кооперацію, всі ми тепер бачимо.

(Конець буде)

ПОЛЬСЬКІ ЗВІРСТВА В ГАЛИЧИНІ

(Оригінальні матеріяли з краю).

(29)

СЕЛО ВИШНІВЧИК, ПОВ. ПІДГАЙЦІ

дня 25. вересня 1930.

До села зїхало військо і понад 100 поліціянтів. По цілім селі перепроваджено ревізії, при чім повибивано в хатах вікна разом з рамами, повиломлювали двері, порозбивано стріхи в будинках і всю хатню обстанову знищено.

В українського священика о. Чолія польська поліція знищила все, що тільки в хаті було.

Жінка священика лежала тяжко хора. До кімнати увійшли кількох поліціянтів і казали хорій жінці вставати з ліжка, а коли вона у великій горячці не мала сили встати з постелі, тоді польські поліціянти кинулися до хору, стягнули її з постелі і били по цілім тілі так, аж вона стратила притомність.

Дві дочки священика, 11 і 17-літню, витягнули до сіней і били кольбами, аж вони тяжко похорувалися. Хору жінку священика били поліціянти по головні образом Шевченка, а до її малецьких дітей кричали: „Псякреф, жреш польскі хлеб, а не хцеш мувіць по польску".

Вдовський Василь — розшили хату, все немолочене збіжа викинули зі стодоли на двір, на дощ, в хаті усе знищили, побили образи та поваляли печі.

Крамар Іван — розшили хату та хліви, знищили збіжа, а самого били.

Сампара Михайло син Андрія — розшили хату, в хаті знищили одіж, біля та постіль, а молочене збіже понад 30 кірців перемішали.

Читальню Просвіти знищено зовсім. Поломано декорації, куртину, гардеробу та загалом усе, що можна тільки було знищити.

Поліція зажадала від начальника громади певної скількости пива, а що в цілім селі пива не було, то начальник громади мусів посилати по пиво на друге село та мусів дати на закупно пива гроші з громадської каси, а то коло 60 зол., яких поліція не звернула.

З Прошови повезли прошівські підводи поліцію до Ладичина, а там казала поліція прошівським підводчикам розшивати хати та будинки, причім у нелюдський спосіб била тих, які розшивали.

Обидва рази мала поліція закриті урядові числа на своїх шапках.

Як дня 22. вересня так і 29. вересня спаслося богато людей від поліційних побоїв тим, що повтікали в ліс та поля.

СКОРИКИ, ПОВ. ЗБАРАЖ.

Дня 28. вересня 1930 р. приїхала з Добромірки карна поліційна експедиція в силі коло 150 людей.

Зараз на вступі впали до читальні „Просвіти", яку знищили цілковито. Таксамо знищили кооперативу „Самопоміч" та філію тої кооперативи, де всі товари поскидали на землю та поляли нафтою.

Відтак після готових списків почала поліція перепроваджувати ревізію у свідоміщих громадян. Ревізії перепровадила:

1) Йосиф Пашук, у якого розшили всі будинки, стіжки зі збіжем порозкидали аж до споду, а молочене збіже мішали та сипали надвір. В хаті позривали підлогу, попороли подушки та перини, побили образи та всю хатню обстанову, так, що навіть не остався в хаті одного цілого горшка. Крім цього забрала поліція в Йосифа Пашука двоє свиней та 20 золотих готівкою. Жінку Йосифа Пашука, Юлію, доньку Марту та сина Володимира поліція тяжко побила. Сам Йосиф Пашук безпосередньо перед приходом поліції до його хати втік з села.

2) Іван Ткач — перепроваджено ревізію в хаті та господарських будинках, причім знищено все цілковито в хаті і на подвірю. Притім побила поліція тяжко Івана Ткача, його жінку Анну, і вони обоє ще в три тижні після побою лежали хорі. Поліція била кольбами та палицями.

3) Лопушинський Гнат — знищено все в хаті та на обійстю, а Гнат Лопушинський, його жінка Анна та 12-літна донька Марія зістали тяжко побиті. Доньку Марію побила поліція за те, що колись деклямувала на Шевченківськім концерті.

4) Посоложний Михайло — все знищено, а він самий, його жінка Ксеня і син Петро зістали смертельно побиті.

5) Демид Дмитро — все знищили, побили жінку та дітей, а він сам утік.

6) Литвинець Іван — все знищено, а в хаті повалили навіть печі, причім тяжко побили Івана Литвиния, його жінку Теклю та сина Степана.

7) Кирик Андрій — все знищили та побили доньку Юлію, 20-літню дівчину, яка дістала 25 буків.

8) Мальований Яків — все знищили, а жінку Юлію тяжко побили.

9) Збряк Кароль — знищили все в хаті і на обійстю.

10) Посвітайло Антін — знищили все в хаті і на обійстю.

11) Крива Гануська — бідна зарібниця, в якої знищили все, що було тільки в хаті, а муку змішали з попелом та полили помиями. Сина Андрія побили смертельно.

12) Фабіян Гриць,—все знищили в хаті, а збіжа та муку зсипали накупу. Жінку Анну тяжко побили, а самий Гриць Фабіян встиг утекти.

13) Коблюк Дмитро — літ 76, тяжко побитий, а в хаті та на обійстю все знищили.

Поліція побила, ще богато людей і загалом били кождого кого лише стрічали на вулиці. Богато людей повтікало з села в поля.

Поліція забрала з села безліч домашньої птиці та кілька штук свиней. Всі Українці мусіли зложити готівкою 400 золотих, а то на покриття видатків за папіроси, пиво та ґорівку для поліції. Вечером того самого дня поліція забавлялась та пила в місцевім польськім „Домі Людовім", причім грала місцева польська музика.

Двох поліціянтів кинулося в ночі на сплячу дівчину, доньку Софії Паратій, кинули її на підлогу і хотіли знасилувати, а та ледви з тяжким криком втікла з хати.

Таксамо зробили з молоденькою дівчиною, дочкою Онуфра Повка.

СЕЛО ДЕНИСІВ,

дня 23. вересня 1930.

Сотки селян побито і поарештовано. Начальника громади Івана Варениця в уряді громадським побила поліція так, що поломила йому ребра і праву руку і він лежить смертельно хорий у шпиталі.

Побито до втрати притомности 86-літнього старця Івана Щебиволока і богато інших. Бито також малі шкільні діти.

Дня 1. жовтня ц. р. явилися в селі два порученці 22. полку уланів, в товаристві 15 жовнірів і постерункового Міхадіка, та перевели додаткову ревізію в місцевій кооперативі, а головно в пивницях, де добували навіть камінь, а не знайшовши нічого, відїхали.

СЕЛО ДОВЖАНКА,

дня 22. вересня 1930 р.

Смертельно побила поліція Теодора Чайковського, до котрого візвано лікаря д-ра Розенфельда. Сотки селян бито і арештовано.

СЕЛО КУРІВЦІ,

дня 23. вересня 1930.

Тут масово била поліція людей кольбами і під кольбами гнала селян на колінах 8 км. до села Голубічок великий, причім казала їм кричати „Нех жіє маршалек Пілсудскі".

СЕЛО МИШКОВИЧІ,

дня 24. вересня 1930.

Підчас ревізії в Емілії Дудрівної запроваджено її на постерунок, а опісля до якоїсь шопи, кинули її на землю і били, аж втратила притомність. Потім її випустили і вона це оповідала сама. Її 17-літнього брата тяжко катовано.

НОВЕ СЕЛО,

дня 25. вересня 1930.

100 поліціянтів в год. 1. в ночі перевели ревізії. В адвоката д-ра Калина знищено цілу канцелярію, а його конципієнта, Василя Грицину, били поліції по лиці, опісля кинули на землю, били кольбами і кричали: „Дами вам Україну". Тяжко побили д-ра Андрія Кокодинського, нотар. субститута Льва Голінського й інжиніра Турянського.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДЕСЛОДЖ, МО.

Телеграма до секретаря Стимсона.

Desloge, Missouri,
November 5, 1930.

Honorable Henry L. Stimson,
Secretary of State,
Washington, D. C.

A protest against the persecution of the natives of Ukrainian Galicia now under Polish rule was voiced at the meeting of Desloge Ukrainian Association, Sunday evening, November 2, 1930 at its hall and an appeal to alleviate the condition was sent to Secretary of State, Henry L. Stimson.

The resolution read: We must call your attention to the reign of terror prevailing throughout Ukrainian Galicia now under Polish rule. Villages have been invaded by troops, thousands of innocent people have been jailed, many more mishandled, flogged and subjected to the most brutal treatment. Ukrainian schools, libraries and educational institutions are beong closed, cooperative societies looted, grain and foodstuffs requisitioned without payment, homes and property of peasants destroyed.

As an American Organization of Ukrainians in Desloge we want to raise a vigorous protest on behalf of our kinsfolk and in the name of humanity, we request you to do everything in your power to check the ruthless terrorism of Polish rulers.

John Tyndyk is president and John Bula is secretary of the association.

Yours very truly,
John Bulla.

—o—

ВЕСТ НЮТОН, ПА.

Телеграма до Вашингтону.

Secretary of State,
Washington, D. C.

Dear Editor:

We, the American citizens of Ukrainian descent of West Newton, Pennsylvania, assembled at a meeting called by Saint Nicholas Society, protest unanimously and vigourously against the inhuman and barbaric treatment of our kinsfolk in Galicia by the Polish government.

Signed,
Yours truly:
Tony Poliwka, President;
Charles Szeszczuk, Sec'y;
Dmytro Kowalcheck, Treas.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Спростовання Стейтової Організації, стейту Конетикот.

З огляду на те, що в ч. 274 і 275 „Свободи" з дня 24. і 25. листопада с. р., було проголошено, що зїзд делегатів і річні вибори Стейтової Організації, стейту Конетикот, відбудуться 27. листопада 1930 р. в Ню Гейвен, Конн., а це оголошение було мильно подане з тої причини, що рекордовий секретар не був на послідним засіданню екзекутиви дня 27. жовтня с. р., і не доручено йому протоколу, проте на засіданню екзекутиви дня 27. листопада ухвалено, щоби подати до загальної відомости Українців стейту Конетикот, що Екзекутива Української Американської Політичної Організації стейту Конетикот склакає другий зїзд делегатів на день 25. грудня до церковної галі при 127 Парк Стріт в Ню Гейвен, Конн., в годині 1-шій пополудня.

На цей зїзд мають явитися всі члени екзекутиви й їх заступники; члени контрольної комісії й всі головні радні; по три делегати від кождої української громади, зорганізованої в один спільний комітет; де нема спільного комітету, по одному делегатови від кождого Товариства, Братства, чи Парохії зосібна; а де нема жадної організації, най гриїздять поодинокі всі чесні українські патріоти, котрі хотять належати до Стейтової Організації, а також священство стейту, без ріжниці віроісповідання.

По скінченню нарад гр. О. Грибівський, новоприбувший гість з краю, виголосить відповідний реферат на тему дня.

Мих. Довгий, рек. секр.

—o—

НЮБЕРГ, Н. Й.

Громада обходила свято по погибших браттях в старому краю та протестувала проти польського варварства.

Заходом української громади в Нюбергу відбулося в неділю, дня 23. листопада, протестаційне віче й панахида по погибших та помордованих наших братах у старому краю.

В годині 7. вечір відправилась вечірня, а опісля панахида. Людий прийшло до церкви велике число. Було богато таких, що не належать до церкви, бо про відправу писано в місцевій американській ґазеті. Кождий почувався до обовязку взяти участь в поминальнім богослуженню за своїх рідних і спомянути їх як не ділом, то бодай молитвою, та в сей спосіб додати своєю присутністю більше сили і поваги протестови проти відвічного ворога Ляха. Нарід плакав підчас споминів, коли священик о. Д. Микитяк молився в „ектеніях" за братів наших, сестер, старців і дітей, які невинно терпіли й життя своє клали на жертвенник народній".

Парох виголосив відтак до присутних промову, в котрій зясував знущання Ляхів над нашим безборонним народом. Розповів, як вони у звірський спосіб мордують загально усіх Українців, а найбільше тих, в котрих бачили провідників народних. Як вони не щадять ні священиків, ні учеників шкіл. Промова зробила глибоке враження. Відтак наступили декламації старших і дітей. Хор під дірігентурою п. В. Бурковського відспівав кілька жалібних пісень за рідний край. Було присутних теж двох Ляхів і їх треба було випровадити з церкви за непристойне поведення.

Не забули й зложити жертву на поміч жертвам ляцьких знущань.

Присутний.

—o—

МИКИЗ РАКС, ПА.

Величаве Листопадове Свято.

Як кождого року, так і сього наша тромада відсвяткувала Листопадове Свято. Цього року воно було получене ще з протестом проти польських звірств. Тому саме випало воно ще більш величаво ніж давнішими роками.

Богослуження за наших братів відправив о. д-р Й. Жук при асисті місцевого пароха о. Д. Кульматицкого в укр. церкві Преч. Діви Марії.

З церкви пішли всі походом до просторої галі Українського Народного Дому. Підчас походу приграваla українська банда.

Було понад 2,000 осіб. Була це дійсно величава манїфестація.

Вступне слово виголосив наш громадянин А. Гальчак, котрий змалював відносини в Галичині й візвав присутних до спільної праці в обороні вітчини.

Відтак співав місцевий хор під управою гром. Шостачка. Відспівав американський гимн в англійській і український мовах і кілька стрілецьких пісень.

Потім виголосив гарний реферат редактор М. Хандога, а по рефераті співав хор шкільних дітей.

Головним бесідником був гість о. Микола Волощук з Джанстаун, Па., котрий є капеляном Американського Леґіону.

Бесідника, котрий ізза автомобілевої пригоди дещо припізнився, приняли присутні оваційно. Шановний промовець взивав нарід до єдности і підніс, що в теперішню пору не можуть нас ділити політичні чи релігійні переконання, коли ворог на нас наступає цілою силою, щоби нас цілковито знищити.

Говорив рівнож і по англійськи до нашої молоді та взивав її продовжати ту гарну працю, яку започаткували батьки.

Відтак о. Кульматицький відчитав резолюції, які вислано до Вашингтону і Ліґи Націй. Він пояснив, чому саме нам треба протестувати та представив присутним, скільки то зискує українська справа на розголосі, коли ми як слід протестуємо та подаємо це до американської преси. В цілій Америці видно тепер зацікавлення українською справою. Це видно й в американській пресі Пітсбурщини. А це є великий здобуток. Най світ знає, що ми чужого не бажаєм, а тільки волі й права свобідно жити.

Анна Торик.

—o—

ҐЛЕСТЕНБУРІ, КОНН.

Протестаційне віче.

Дня 9 листопада відбулося в церковній галі протестаційне віче проти польского терору. Віче відкрив предсідатель, громадянин Петро Соляр.

Про терпіння нашого народа під польським окупантом реферував о. Пристай.

Відтак відчитано протестаційні телеграми, які вислано до Вашингтону, а рівнож до Англії, Франції, Німеччини і Ліги Націй.

Збірка виносила $32.00. По оплаченню розходів вислано до Обєднання на боеву акцію $23.50.

Жертвували по $2: Л. Сидорак, П. Смик, М. Гапкевич, П. Галун, Й. Патиняк, Я. Стисло; по $1: П. Кріль, М. Дзядик, І. Сидорак, І. Дисинчук, І. Кибус, М. Стисло, М. Сидорак, І. Бомк, І. Соляр, П. Соляр, М. Когут, С. Конікевич, Д. Кріль, М. Гудима, Д. Ковальчик, П. Шпак, Д. Качмарик, С. Ковальський; по 50 цнт.: М. Блажейовська, А. Соляр, З. Кибус, і Ю. Стисло.

На закінчення віча відспівано „Ще не вмерла" і „Не пора".

М. Когут, С. Конікевич,
секретарі віча.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Конечна потреба зорганізовання Центрального Комітету.

Недавно були ми свідками величавої протипольської демонстрації в Ню Йорку. Страшні події в краю злучили на іміграції в одну цілість усе чесне українське громадянство. І воно пішло згідно за покликом Обєднання і солідарно заманіфестувало своє співчуття страдаючому рідному краєви і свій протест проти варварської Польщі. Таке було в Ню Йорку.

Ми були свідками одного національного фронту, одної народньої душі, одної великої гармонії й одного великого завзяття до дальшої борьби і до дальших жертв.

Цей величний успіх наказує нам тепер піти далі й злківідувати в Ню Йорку партійність, особисті амбіції, недисциплінованість і міжусобиці. Хай далі буде між нами оден фронт, одна здорова національна думка, одна ідея і один національний центр, як вислів організованости Нюйорської Громади.

Всі думаючі громадяни погоджуються з тим, що треба заложити в Ню Йорку **Центральний Комітет**, зложений з представників братств, товариств, сестриць, парохій, та клюбів і т. п., котрий би був зад. висловом волі й бажань нюйорських Українців і котрий надавав би напрям народній роботі та був найвищим національним українським тілом Ню Йорку.

В склад цього Центрального Комітету входило би по два відпоручники з кождої місцевої організації, котрі вибрали би зпоміж себе уряд. Тому проситься Хвальні Організації вислати по дьа делеґати на збори в тій справі та виставити делеґатам повновласти з підписом уряду і печаткою товариства.

Збори відбудуться дня 27. грудня в льокалі Українського Народнього Републиканського Клюбу під ч. 46 Сейнт Маркс Плейс, Ню Йорк, Н. Й. Початок в годині 8. вечером. Ініціятивний комітет вірить, що ця думка є висловом бажань самих організацій і всього нашого громадянства. Тому до діла! До праці спільними силами!

За Ініціятивний Комітет:

Андрій Борак, Евген Ляшецький, Іван Жовнир, Микола Близнак, Іван Перчишин, Іван Галичин.

С. Мусійчук.

НА ВІЧНУ ПАМЯТЬ.

(Юліянови Головінському, що згинув від скритовбивчої руки хама-Ляха 30. вересня 1930).

Мовчки, в запіллю йшов Ти таємними стежками
І местників народних відважні кадри вів,
Кличами і ділами Ти власними їх грів
На бій і порахунок з нахабними Ляхами.
О, Лицарю преславний безсмертних діл і чину!
Як славно Ти загинув за люд свій, за Вкраїну.

Сам Ти перед провадив орлам Вкраїни слави:
Твій острий меч світив їм путь ясну в боротьбі,
На клич Твій і команду в огонь ішли борці
І гордо, без ваганнь за нарід свій вмирали.
О, лицарю безсмертний! Ти Віщий Духу Волі!
Над гробом Твоїм нині ми хилим чола свої.

Твоя могила славна буде нам заповітом;
Твій Велит-Дух з могили в бій дальше нас веде
І слід Твоєї крови до помсти нас зове:
Ми двигнемо прапор наш до блеску перед світом!
О, Добрий Команданте, Ти впав з руки бандита.
Навчи нас, як стократно нам смерть Твою
[пімстити?!

Навчи всіх нас, як нести Ляхови кару люту
За муки, смерть й тортури Борців-Боєвиків,
За землю Льва, Данила, за Галич і за Львів;
Щоб на ворожих трупах державу нам здобути!
Спи, Местнику завзятий! Ми йдем приказ
[сповнити!
Твій Дух живий між нами в нас сили ме кріпити!

ПОДЯКА.

Складаю сердечну подяку Головному Урядови Укр. Нар. Союза за скоре виплачення мені посмертного в сумі $1,000, по моїй жінці Анні.

Взиваю всіх Українців, хто ще не належить до Укр. Нар. Союза, щоб негайно вписалися в члени, бо це солідна й дійсно щира українська запомогова й народна організація.

Лука Пельц,
член від. 63 Укр. Нар. Союза,
Форд Сіти, Па.

Славна французька акторка Рахель була дуже хазяйна. Раз запросив її у гості богатий париський банкир, що високо цінив її мистецтво. На столі стояла гарна китиця цвітів. Рахель сказала:

— Ах, яка гарна!

— Пані, — сказав банкир — коли вам подобається ця китиця, можете взяти її собі, — і з тими словами подав артистці китицю цвітів, винявши з вази.

— Дуже дякую вам, та я мала дуже гарну вазу! — відповіла акторка.

— І та ваза ваша, — сказав ввічливо банкир, бо на такі слова не мав іншої відповіди.

Обід скінчився. Тимчасом став падати дощ. Акторка попросила банкира, щоби відіслав її додому повозкою. Банкир згодився, відправадив акторку до повозки, розпрощався з нею та сказав благаючо:

— Але правда, повозку, коні та візника відішлете мені на-

З ЖІНОЧОГО РУХУ В АМЕРИЦІ.

Союз Українок про медичну допомогу.

Централя „Союза Українок в Америці", з осідком в Ню Йорку, ухвалила на своїх зборах з 13-го листопада приступити до загальної грошевої збірки на медичну допомогу нашим братам і сестрам, потерпівшим від варварських польських знущань у Галичині.

Справу грошевої збірки перебрав на себе Головний Комітет, до якого ввійшли:

Д-р Неоніля Пелехович, голова; Катерина Берків, заст. голови; Павлина Авраменко, секретар; Катерина Шутак, касієр; Анна Онищук, фін. секретар.

„Союз Українок" звертається тепер отсею дорогою до всіх своїх відділів з проханням негайно приступити до закладання льокальних комітетів, як то вже було проголошено. В місцевостях, де нема відділів „Союза Українок", треба жінкам негайно зорганізувати комітет для збірок грошей на медичну допомогу жертвам ляцьких варварств.

Заразом просимо все українське духовенство о ласкаве попертя цеї акції. І надіємося, що всі українські організації не відмовлять нам рівнож помочи.

Акцію медичної допомоги думаємо в майбутньому поширити і створити сталий фонд для ужитку вразі наглої потреби. А таких потреб буде доволі. Тому не треба ждати, щоби вони заставали нас так неприготованими, як застають тепер.

На зборах делегатів Злучених Товариств в Ню Йорку і околиці зложили дня 20 листопада на ту ціль слідуючі: п. Бурдига $5.00; по $1: М. Федорів, Кривень, Шевців, Юрковський, Дроботій, А. Борак, Костишин, Дубас, Кобилянський, Пасічник, Ляшецький, Корнат, Радик, Чулиндир, В. Цісик, Винницький; по 50 цнт.: Цмбаліст, Куряловський, Світинський; Н. Н. $1.75. Разом зібрано $24.25.

Ці гроші вислано до Обєднання для Народної Лічниці у Львові.

Імена дальших жертводавців, а також справоздання з діяльности Головного Комітету будемо містити в часописах.

За Централю „Союза Українок":
О. Лотоцька.

За Комітет Медичної Допомоги: **д-р Н. Пелехович, К. Шутак, К. Берків, П. Авраменко, А. Онищук.**

Гроші просимо присилати на адресу секретарки:
**Pavlyna Avramenko,
P. O. Box 101. Sta. D,
New York City.**

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Вільна Україна, від. 152, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що річні збори відбудуться в середу, 10 грудня, точно в годині 7-мій ввечір, в гали церковній при Мортон улиці. Обовязком членів явитись на згадані збори, бо є важні справи до полагоджения. Звіт контролі, вибір уряду і інші справи до обговорення. — С. Присяжний, секр.

БОРНСАЙД, ШИКАГО, ІЛЛ. Уряд Бр. св. О. Николая, від. 183, повідомляє всіх членів, що звичайний мітінг відбудеться в середу, 10 грудня, точно в годині 7 ввечір, в гали церковній. На сей мітінг мають явитися всі члени, бо се є послідний мітінг сего року. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. Члени, котрі довгують по 3 місяці, а не будуть присутні на мітінгу, будуть суспендовані. — Й. Несевич, предс.; Н. Подлецький, кас.; П. Бабяк, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 3, подає до відома своїм членам, що річні збори відбудуться в четвер, 11 грудня, в годині 7-мій ввечір. Проситься всіх Членів прибути на мітінг. Буде вибір уряду на слідуючий рік і другі важні справи. — Мих. Голубець, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в четвер, 11 грудня в годині 8-мій ввечір. Після статута кождий член мусить бути присутним на річних зборах. Є много справ до вирішення, як рівнож буде вибір уряду на 1931 рік. Проситься контр. комісію по зборах забрати книжки до обраховання. Рівнож повідомляється, що вже є календарі на 1931 рік, тож сего місяця кождий член має заплатити о 30 ц. більше. Довгуючі члени зволять вирівнати свої залеглости. — П. Ковтун, предс.; Д. Рой, кас.; В. Гурянський, секр.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247, подає до відома всім місцевим і позамісцевим членам, що мітінг відбудеться дня 11 грудня, в шкільним домі, 608 С. Гілд Ст., точно в годині 7-ій ввечір. Проситься всіх членів прибути самим на мітінг, а не висилати за себе дітей з вкладками, бо сей мітінг є дуже важний. Довгуючих членів проситься вирівнати свої вкладки, бо треба зробити справоздання на річний мітінг. На мітінгу буде роздання календарів за оплатою 30 ц. На сім мітінгу буде також вирішений день річного мітінгу. — Петро Сасс, секр.

СТ. ФРАНКОІС, МО. Бр. св. Благовіщення, від. 50, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 14 грудня. Обовязком є кождого члена прибути на сей мітінг і заплатити свої вкладки. Буде вибір уряду на 1931 рік. Не явившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Йосиф Греськів, предс.; Іван Була, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Подільська Січ, від. 141, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 14 грудня, в годині 12.30, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній при Кліперт і Едвард ул. Буде вибір уряду на 1931 рік. Котрі члени ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, повинні се зробити на річних зборах. — О. Шеремета, предс.; Никола Мариняк, кас.; Стефан Чорний, секр фін.

ГЕРИ, ІНД. Повідомляється всіх членів Тов. ім. Івана Франка, від. 389, що річні збори відбудуться в неділю, 14 грудня, в годині 1-ій пополудни, в Нейбор Гавз Гали, 1700 Адамс. Кождий член і членкиня мають явитись на збори і вирівнати свої залеглости. Буде вибір уряду на 1931 рік. Не явившийся член заплатить кари 1 дол. — Т. Гойванович, предс.; Іван Янкович, кас.; Дмитро Винницький, секр.

КЕМПБЕЛ, О. Сестр. Пресв. Діви Марії, від. 119, повідомляє всіх члениць, що річні збори відбудуться 14 грудня під ч. 89 Трембел Аве. в годині 2-ій пополудни. Проситься всіх члениць прибути на означений час, бо буде справоздання, вибір уряду на 1931 рік і другі важні справи. Довгуючих проситься вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Катерина Лесиганич, предс.; Марія Сокіл, кас.; Марія Білан, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 14-го грудня, в годині 1-ій пополудни. Проситься всіх членів явитись на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Контроля здасть справоздання по чім буде вибір уряду на 1931 рік. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Від члена, котрий не заплатить своєї кари, не буде принята вкладка. Не явившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Юрій Присташ, предс.; Ник. Щурко, кас.; Іван Павловський, писар.

СТ. ЛУІС, МО. Жін. Тов. Любов, від. 373, повідомляє своїх члениць, що річні збори відбудуться в неділю, 14 грудня, в годині 2.30 пополудни, в гали Укр. Нар. Дому, 1523 Гікори ул. Проситься всіх членів прийти, бо маємо богато важних справ до полагодження. Не явившийся на збори член заплатить кару 50 ц., а урядник 2 дол. — Анна Борусевич, предс.; Параня Щупляк, кас.; Текля Єзуско, секр.

БОРНСАЙД, ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Петра і Павла, від. 165, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінг відбудеться 15 грудня, в годині 7-мій ввечір, в гали М. Пудик, Іст 93 і Юніверзити. На сей мітінг має явитися кождий член, бо буде вибір уряду на 1931 рік і справоздання контр. комісії. Кождий член має принести належитість за календар в сумі 30 ц. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть виключені з членства. Хто бажає вступити до нашого Братства і У. Н. Союза, нехай прийде на сей мітінг. Будемо приймати без оплати вступного. — Василь Зелінка, предс.; Мих. Гнат, кас.; Ст. Коцоловський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14 грудня, в годині 1-ій пополудни. Проситься всіх членів прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Кождий член має взяти собі календар У. Н. Союза. Хто ще не вписав своїх дітей до У. Н. Союза, нехай зробить се на тім мітінгу. — Тимко Кальмук, рек. секр.

ГЕМТРЕМК, МІШ. Тов. ім. Марк. Шашкевича, від. 94, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що річні збори відбудуться в неділю, 14 грудня, в годині 2-гій попол., в гали Горож. Клюбу, 2376 Грейлінг ул. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір уряду на 1931 рік і роздання календарів. Довгуючих членів проситься прийти та вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Члени котрі ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, повинні на сих зборах се зробити. — Волод. Крушельницький, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. ім. Івана Франка, від 146, повідомляє, що річні збори відбудуться в неділю, 14 грудня, в годині 12-тій в полудне, в Укр. Нар. Школі, 12340 МекКей Стр. Обовязком є кождого прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости. — Стефан Хомяк, секр.

МУСКЕГОН ГАЙТС, МІШ. Тов. Просвіта, від. 131, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 14 грудня, в гали церковній при Гюм і Парк вул. Обовязково кождий член має явитись і вирівнати свої вкладки. Є важні справи до полагодження і буде вибір уряду на 1931 рік. — Б. Гжим, предс.; С. Шеремета, секр.

ЛАНКЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Василія, від. 87, повідомляє своїх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 14 грудня, в гали парохіяльній на Еллікот Ровд. Буде вибір уряду на 1931 рік і другі важні справи. Проситься, щоб кождий член заплатив за календар по 30 ц. і другі належитости. З неприсутними членами поступиться після ухвали. — Н. Трояновський, предс.; Вас. Максимик, секр.

БАРНЕСБОРО, ПА. Отсим повідомляється членів відділу 249, що річний мітінг відбудеться в неділю, 14 грудня, в годині 1 пополудни, в гали церковній. Не явившася члениця заплатить кару 1 дол. — Катерина Ждиняк, предс.; Анна Зривка, кас.; Марія Гурей, секр.

МІКІСПОРТ, ПА. Тов. Зап. Січ, від. 132 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в неділю, 14 грудня, в годині 12.30 пополудни. На збори кождий місцевий член і близько позамісцевий має прийти і заплатити місячне, а дальше мешкаючі мають присилати свої належитости на руки секретаря. На зборах буде вибір урядників на 1931 рік та інші важні справи до полагодження. — П. Гальма, рек. писар.

НЮ КЕСЛ, ПА. Відділ 74 повідомляє всіх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 14 грудня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній на Розе Еве. Кождий член мусить явитись і вирівнат своі належитости, бо довгуючі члени будуть суспендовані. — О. Вересюк, секр.

ЛІЧБУРГ, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 360, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що річні збори відбудуться в неділю, 14 грудня, в годині 1 пополудни, в домі Д. Марчука. Проситься кождого члена прийти на мітінг і вирівнати свої належитости. Довгуючі члени будуть суспендовані. — Д. Марчук.

МІКІС РАКС, ПА. Бр. св. Володимира, від. 91, повідомляє своїх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 14 грудня, в годині 1-ій пополудни, в гали У. Н. Дому. Проситься всіх членів прийти на мітінг, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір уряду 1931 рік. Будемо приймати нових членів без оплати вступного. — Андрій Гальчак, предс.; Павло Паньчак, кас.; Василь Рудавський, секр.

ОЛІЕН, Н. Й. Тов. Зап. Січ, від. 363, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінг відбудеться в суботу, 13 грудня, точно в годині 7.30 ввечір. На порядку нарад є важні справи, як вибір уряду і інші. Присутність кождого члена конечна. Не явившийся член буде підлягати карі після статута. — Д. Мішанець, предс.; І. Скробач, кас.; Д. Вазів, секр.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

До лікаря прийшов пацієнт і жалується на біль у нозі. Підкотив штанку.

— Це щось страшне! — обурився лікар. — Чому ви передтим не вмили собі ноги? Я заложився би з вами, що ця нога найбрудніша з усіх ніг на світі.

— То ви програли би заклад, пане доктор! — відповідає спокійно пацієнт — тепер покажу вам мою другу ногу.

—o—

Двох професорів розмовляє на домашні справи. Один із них нарікає, що не може вдержати в памяти дат уродження жінки й дітей та що все помиляється.

— О, мені це не трапляється — відповідає другий професор.

— Якжеж ви робите це?

— Дуже просто. В мене йде це дуже легенько: мій найстарший син народився 2650 літ після оснування Риму, молодший син 2255 літ після смерти Ксенофонта, дочка моя прийшла на світ у 1823 році після катастрофи Геркулянум і Помпеїв, а жінка 1918 року після вбивства Цезаря.

На балю.

— Бачите, як ця жінка поводиться непристойно? Фліртує безупину, а при цьому вона вже стара й негарна.

— Чому ви мені говорите це? Чи ви гадаете, що я оженився з нею з любови?

—o—

— Прошу пана, — каже юнак до пана, з якого дочкою хоче оженитися — я буду вашу дочку носити на руках, але...

— Але що?

— ...але насамперед мусите мені помогти станути на ноги.

—o—

Господар дому: — Чи ти добровільно виступив з організації?

— Так, добровільно. Моя жінка сказала мені, що довше того не стерпить, щоби я був в організації і я — добровільно виступив.

—o—

Бос: Сьогодні цілу ніч я через вас не міг спати.

Тайпрайтерка (почервоніласа): Ой, не може бути!

Бос: Усю ніч я поправляв ваші помилки, що ви їх наробили в ріжних документах.

ТАРЗАН СЕРЕД МАЛП.

(10)

Протягом першого року на Ґрейстовків кілька разів нападали великі малпи. Але він ніколи не важився виходити поза хату без рушниці й револьверів. Він скріпив хату й зробив засуви до дверий так, що він уже не боявся великих звірів, що вічно блукали по околиці.

—o—

У вільні хвилі Ґрейстовк нераз читав своїй жінці якусь книжку з їх збірки, яку вони забрали зі собою. Між тими книжками були й книжки для малих дітий. Він теж писав свій денник, описуючи в ньому подробиці їх дивного життя. Сю нотатку він держав у малій металевій скриночці. Він писав її по французьки.

—o—

У рік, після народження сина пані Ґрестовк померла. Померла вона в ночі — дуже спокійно. Лишень дуже поволи став він зясовувати собі цілу вагу її смерти, головно величезну відвічальність, виховання сина, що тепер упала на нього.

—o—

Послідні слова в денник записав він ранком того дня, котрого померла його жінка. Не написав більше нічого, як тільки сі слова: „Мій малий син плаче за їдою. О, Алісо, що мені тепер робити?"

—o—

І як він писав сі слова, що мали бути послідніми словами з під його руки, він опустив з умучення голову на стіл. Через довгий час у хатині не було чути ніякого голосу. Навіть ліс довкола мовчав, як завмерлий. Лишень дитина скиглїла слабо з голоду. Нагло надійшли малпи.

—o—